

11. N. Iorga în vizorul serviciilor secrete, Poliției, Siguranței, Securității românești (autori: C. Măță, L. Țaranu, Florin Șinca, Alin Spănu).

Au fost publicate în total, în cele 10 volume, 277 contribuții științifice, ale celor peste 100 de colaboratori ai *seriei-periodic*, autori a 1-6 studii / articole. Cele 10 volume ale *seriei-periodic* conțin aproape toate direcțiile de cercetare în *Universul Iorga*. Este de dorit ca pe viitor, în volumele următoare, alte "galaxii" ale *Universului Iorga* să fie explorate cu exigență și acribie, iar rezultatele cercetărilor publicate, pentru a ne apropia, într-o "viață de om", de o înțelegere, schematizată doar, a operei istoriografice, culturale, politice, "naționale" etc. a *Titanului* de la Vălenii de Munte. Cele 10 volume, apărute până în 2011, sunt indispensabile oricărui cercetător iorgolog, în *Universul Iorga*, atât prin curajul abordării și modelul cercetării, cât și prin articularea discursului științific și dezideratul publicării.

—► *Caietele Iorga*, editate de Asociația Culturală „Nicolae Iorga” – Botoșani, vol. I, 2008, 94 p., vol. II, 2010, 133 p., Editura Argonaut, Cluj-Napoca.

O altă *serie-periodic* este cea intitulată *Caietele Iorga*, editată de Asociația Culturală „Nicolae Iorga” din Botoșani, cea care a avut inițiativa și a reușit să cointerezeze Consiliul Local Botoșani la instituirea și acordarea Premiului Național de Istorie „Nicolae Iorga”, începând cu anul 2003. Vol. I, apărut în noiembrie 2008, cuprinde informații despre acordarea Premiului Național de Istorie „Nicolae Iorga” în cadrul ediției I / 2003, a II-a / 2004, a III-a / 2005, a IV-a / 2006, a V-a / 2007, prezentarea și discursul laureatului anului respectiv, dezbateri istoriografice, prezentări și lansări de carte, rezumatele unor comunicări la simpoziunile N. Iorga organizate la Botoșani etc.

Vol. II, apărut în noiembrie 2010, include informații despre acordarea Premiului Național de Istorie „Nicolae Iorga” la ediția a VI-a / 2008 și a VII-a / 2009, biografia și discursul laureatului anului respectiv, dezbateri istoriografice iorgologice, prezentări și lansări de carte, contribuții științifice la simpoziunile comemorative N. Iorga desfășurate la Botoșani în decembrie 2008 și decembrie 2009 etc. Această *serie-periodic* va continua în anii următori să informeze cititorii și să prezinte, în același timp, activitățile complexe, consistente, de omagiere, pe de o parte, de comemorare, pe de altă parte, a Polihistorului care s-a născut la Botoșani cu 140 de ani în urmă și a copilărit liniștit, dar intens în formarea propriei personalități, la Botoșani, târg de provincie, dar conectat la sistemul Căilor Ferate Române chiar în anul nașterii lui N. Iorga ! Revoluționară și bogată în oportunități coincidență !

—► Gheorghe Buzatu, *Execuția Mareșalului Antonescu*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2009, 479 p.

La 2/14 iunie 1882 s-a născut *Ion Antonescu*, iar peste 64 de ani fără o zi, la 1 iunie 1946, cu 65 de ani în urmă, *Mareșalul Ion Antonescu* a fost executat la ordinal direct al Kremlinului, dar cu executanți comuniști trădători români. Cu alți 70 de ani în urmă, la 22 iunie 1941, generalul de armată *Ion Antonescu* a dat celebrul *Ordin de zi* armatei române: "*Ostași ! Vă ordon: Treceți Prutul !*", prefăcând intrarea României în Al II-lea război mondial, cu Misiunea Sfântă Națională: eliberarea Basarabiei, Bucovinei de Nord și a Hertei de sub ocupația abuzivă și brutală a rușilor comuniști, devenită efectivă la sfârșitul lui iunie / începutul lui iulie 1940, consecința articolului nr. 3 al Protocolului adițional secret al Pactului Ribbentrop-Molotov, de la 23 august 1939. (Alt 23 august nefast pentru istoria românilor!)

Sinteza despre viața, opera militaro-politică, participarea la războiul anti-sovietic, evenimentele de la 23 august 1944 și drama ulterioară ale lui *Ion Antonescu* a fost elaborată de istoricul Gheorghe Buzatu: *Execuția Mareșalului Antonescu*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2009, 479 p. Monografia cuprinde 15 capitole, rezumatul în limba engleză, bibliografia tematică, ilustrații și anexe. După ce a realizat o prezentare generală a monografiei, urmărind să asigure *Dreptul la adevăr* al cititorului obiectiv și pasionat (cap. I, pp. 11-16), autorul a enumerat principalele coordonate spațio-temporale-factologice ale unei activități continue timp de aproape cinci decenii în slujirea României (cap. II: *O viață pentru istorie*, pp. 17-30). *Ion Antonescu* a explicat și a justificat de mai multe ori războiul național românesc anti-sovietic din 1941-1944. Cele mai cunoscute și mai sintetice prezentări au fost cele din ordinele de zi militare către armata română. Astfel, în *Ordinul de zi* de la 22 iunie 1941, generalul *Ion Antonescu* a precizat: "*Ostași! Vă ordon: Treceți Prutul! Zdrobiți vrăjmașul din Răsărit și Miazănoapte! Dezrobiți din jugul roșu al bolșevismului pe frații noștri cotropiți! Reîmpliniți în trupul Tării glia străbună a Basarabilor și codrii voievodali ai Bucovinei, ogoarele și plaiurile noastre!*" (p. 33).

În *Ordinul de zi* către armata română de la 1 ianuarie 1944, *Mareșalul* a explicat că românii au atacat URSS pentru că: "(...) fiind provocați, umiliți și ciunțiți în 1940, am călcat în 1941 pământul alto-

ra pentru a elibera pe al nostru. Noi nu am fi atacat niciodată pe nimeni dacă 3 milioane de frați nu ar fi fost luați în robie și dacă Basarabia și Bucovina noastră nu ne-ar fi fost smulse într-un moment când Europa s-a găsit la o răspântie fatală, când nimeni nu ne-a putut sări în ajutor” (p. 29). Ion Antonescu a amintit deja prima dramă a sa din luna iunie, când, în 1940, a fost martor necombatant și neputincios la ultimatumul rusesc și la ocuparea abuzivă, samavolnică a Basarabiei, Bucovinei de Nord și a Herței de către sovieticii nostalgici imperialiști, la retragerea armatei române, al cărei general de divizie era, fără lupta, de la Est la Vest de Prut. În consecință, la 12 iulie 1940 a demisionat din armata română. Următoarea dramă din iunie a început în 1941, la 22 ale lunii, când a decis irevocabil să-și asume *drama îndreptării unei drame anterioare* și responsabilitatea uriașă a adoptării unor decizii care au schimbat / au influențat fatal istoria contemporană a românilor în următoarea jumătate de secol.

În cap. III, istoricul Gh. Buzatu a prezentat principalele acțiuni politico-diplomatico-militare ale *Celui din urmă* “domn al tuturor românilor”, în perioada iunie 1941-23 august 1944 (pp. 31-44). Autorul a concluzionat că “Războiul României, declanșat la 22 iunie 1941, a fost de la un capăt la altul, deci până la 23 august 1944, *unul drept*, pentru repararea nedreptăților imense cauzate țării în vara anului 1940, când URSS ocupase teritoriile istorice din Est, în primul rând Basarabia și Bucovina de Nord” (p. 32).

Cauze și motivații interne și externe (istoricul Alex Mihai Stoenescu a enumerat și a analizat 5 erori majore făcute de Ion Antonescu între 1940-1944) au determinat lovitura de stat de la 23 august 1944, prin care Mareșalul și colaboratorii săi au fost arestați, forțele politice participante, în frunte cu tânărul rege Mihai I, în complicitate cu generali și ofițeri superiori ai armatei române, au schimbat sistemul de alianțe al României, războiul din Est a luat sfârșit și a început, din mers, războiul din Vest al românilor (cap. IV: *Despre rațiunile și tehnica loviturilor de stat (23 august 1944)*, pp. 45-72). “Recapitulând, a precizat istoricul Gh. Buzatu, constatăm că, în după-amiaza zilei de 23 august 1944, Ion Antonescu a sosit la Palatul Regal din București, poate pentru prima și ultima oară, *dispus, în fine, să încheie armistițiul cu aliații*. Existau toate premisele și șansele, mai ales că Mareșalul *acceptase* acest lucru, iar liderii partidelor “istorice” îi garantaseră *concursul*. Complotiștii trebuiau să se decidă: cu ori fără Mareșal, iar dacă era așa cum ei preferau de atâta timp, adică *fără Mareșal* (...), Antonescu nu putea fi lăsat să pregătească și să semneze, el, armistițiul! Prin urmare, chiar atunci, la 23 august 1944, trebuia să se producă arestarea Antonesților, care, indiferent de consecințe, oricum cădea bine, garanta succesul loviturii de stat gestante de atâta vreme (subl. Gh. B.)” (p. 72). În anexa cap. IV, autorul a publicat *Însemnările* Mareșalului Ion Antonescu din seara zilei de 23 august 1944, închis fiind de complotiști în camera Safé-Fichet din Palatul Regal, imediat după arestarea sa (pp. 73-77).

A urmat, inevitabil, *procesul* grupului Antonescu, regizat de comuniștii români la București, în mai 1946, și denumit propagandistic de către “Tribunalul Poporului” ca fiind “Procesul marii trădări naționale” (cap. V, “*Procesul*”, pp. 79-86) – (cine a trădat pe cine? Ion Antonescu pe români și interesele naționale românești între Prut și Nistru? **Nu!!!** Comuniștii români pe Ion Antonescu, poporul român și interesele naționale românești între Prut și Nistru? **Da!!!**). Prin Hotărârea nr. 17 din 17 mai 1946 a “Tribunalului Poporului” (întreb: care tribunal? În numele cărui popor?), cei 24 de inculpați au fost condamnați, în detenție sau în contumacie fiind, la pedepse cu moartea, închisoare pe viață sau cu diferite termene, cu diverse grade de reclusiune, vinovați fiind de “crime de război” sau “crima de dezastrul țării”. După acceptarea sau respingerea recursurilor condamnaților, au rămas cu pedeapsa capitală arestați **Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Gheorghe Alexianu, C.Z. Vasiliu**. “A fost (...) mai mult decât o execuție-un măcel, înfăptuit la București, dar proiectat la Kremlin...”, a precizat autorul cărții. În completare, Gh. Buzatu a publicat “Jurnalul de temniță” al grupului Antonescu, scris zilnic de către detectivii care au supravegheat arestații în aprilie-mai 1946 (pp. 87-144).

Condamnat la moarte, cu cererea de grațiere respinsă, Ex-Mareșalul Ion Antonescu a avut dreptul la “*Ultimul cuvânt*” la sfârșitul procesului, text inclus de autor în cap. IV (pp. 145-151). A urmat execuția celor patru ne-grațiați de la pedeapsa cu moartea, chiar la începutul lunii iunie 1946 (cap. VII, *Jilava, 1 iunie 1946: masacrul ordonat de Kremlin*, pp. 153-158, cu anexele documentare respective, pp. 159-190). Trupurile au fost incinerate iar urmele cu cenușa martirilor au fost ascunse, ulterior dispărând fără urmă... Așa s-a consumat a treia dramă din iunie a lui Ion Antonescu: a fost ucis, “ca țara să nu-și moară”, cu o zi înaintea împlinirii vârstei de 64 de ani, la 2 iunie 1946. *O altă dramă, a patra*, a lui Ion Antonescu este că nu are mormânt și că românii, “de la Nistru până la Tisa”, Dunăre și Marea Neagră, nu au unde să așeze, cu smerenie, pioșenie și recunoștință, în luna iunie, un buchet de zorele, florile “de nu mă uita”, sau de orice altă floare. Autorul a completat informațiile documentare prezentate în capitolele anterioare cu cele incluse în fișele personale ale oamenilor politici români care l-au cunoscut și au colaborat, mai puțin sau mai mult, cu Ion Antonescu (cap. IX: *Politicieni și păpușari din România (1939-1947) surprinși în raportul lui Adrian Holman, ministru britanic la București*, pp. 191-286).

Istoricul Gh. Buzatu a inclus în monografia sa și alte categorii de documente istorice referitoare la

Ion Antonescu: *O decizie istorică a Curții de Apel București* (2006) – (cap. X, pp. 287-328), *Un apel adresat regelui Mihai de România* (2008) de către cineastul Robert Horvath (cap. XI, pp. 329-333), ecourile mediatice, ale deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție a României de a respinge cererea de revizuire a Hotărârii nr. 17 / 17 iunie 1946 a "Tribunalului Poporului", formulată de Șerban Alexianu, fiul lui Gheorghe Alexianu, fostul guvernator civil al Transnistriei între 1941-1944, împușcat în Valea Piersicilor de la Jilava, în seara zilei de 1 iunie 1946 (cap. XII, pp. 335-338), *Memorialistul Șerban Milcoveanu-cele trei însușiri la superlativ ale Mareșalului Ion Antonescu* (cap. XIII, p. 339). Concluziile monografiilor au fost formulate în cap. XIV: *Amploarea și consecințele trădării* (de la 23 august 1944!) – (pp. 341-348) și în cap. XV: *Cuvântul final al autorului* (pp. 349-350).

Sinteza este completată cu un *rezumat* în limba engleză (pp. 351-356), cu *bibliografia selectivă* a temei (333 de cărți despre Mareșalul Ion Antonescu) – (pp. 357-377), cu 60 de ilustrații și anexe (pp. 380-479). Lucrarea nu conține însă un indice atât de necesar pentru orientarea rapidă a cititorului în cele 479 pagini ale cărții. Monografie remarcabilă a *antonescologiei*, elaborată cu acribie, răbdare și înțeleger de către cel mai valoros biograf în viață al Mareșalului, prof. Gheorghe Buzatu, la nivelul informațional și interpretativ al anului 2009, merită să fie citită de fiecare român, să se afle în biblioteca cât mai multor conaționali, pentru ca faptele și moartea martirică ale lui Ion Antonescu, "soldat român, fără de mormânt" (conform caracterizării atotcuprinzătoare a marelui poet Adrian Paunescu), să nu fi fost în zadar!

—► Paolo Cammarosano, *Ghid pentru studiul istoriei medievale*, traducere de Radu Gâdei, Editura BIC ALL, București, 2007, 186 p.

Editura BIC ALL a inițiat seria de traduceri *ALL Ghid pentru studiul istoriei*, publicând patru lucrări pentru introducerea în cercetarea istoriei medievale, moderne, contemporane și a relațiilor internaționale, elaborate de reputați istorici italieni. Anterior amintita serie științifico-didactică, preluată de BIC ALL de la Editura Gius. Laterza&Figli, Roma-Bari, întocmită de universitari peninsulari, își propune să ofere persoanelor interesate de studiul istoriei universale (elevi, studenți, masteranzi, doctoranzi, profesori, cercetători etc.) cele mai recente date și abordări privind stadiul actual al cercetărilor în domeniu. Proiectate ca instrumente concrete, practice, de lucru, *ghidurile* cuprind un inventar analitic al problemelor specifice fiecărei epoci cercetate: *izvoarele istorice* cunoscute și utilizate, cu ediții critice recente ale acestora; *istoriografia* problematicii, concepte, periodizări și teme de cercetare; *activitatea* istoricilor și *producțiile* lor istoriografice tematice; *bibliografie selectivă* la fiecare capitol / la sfârșitul cărții; *index* antroponimic.

Primul volum al seriei, *Ghid pentru studiul istoriei medievale*, de Paolo Cammarosano, traducere de Radu Gâdei, București, 2007, 186 p., este un veritabil *vade mecum* în problemele evului mediu european, publicat în ediția originală în 2004. Autorul, profesor de istorie medievală la Universitatea din Trieste, a prezentat la începutul volumului „ideea de ev mediu”, o convenție metodologică a istoricilor, și evoluția studiului acelei epoci între secolele XVII-XX (pp. 3-52). În acea perioadă, concepția despre amintita epocă istorică a evoluat de la „impulsul de a privi Evul Mediu atât în optica, de origine renașcentistă, a crizei unei civilizații antice „clasice”, cât și în optica frecventă în secolele XVIII-XIX, a unui chinuitor și trudnic preludiu al civilizației moderne” (p. 36). *Periodizarea* și problematica evului mediu sunt analizate în cap. 2, în care prof. P. Cammarosano a prezentat *spații și populații medievale* (pp. 53-59), *religia creștină și puterea politică* (pp. 60-71), *evoluția economică și clasele sociale* implicate (pp. 72-82), *structurile guvernării civile* centrale și locale (pp. 82-87), *structurile culturii* (pp. 87-93), *bibliografie* tematică comentată (pp. 93-106). Atenția cuvenită s-a acordat, în cap. 3, *izvoarelor istorice medievale*, autorul prezentând inițial generalități, elaficări și dimensiunea temporală a izvoarelor istorice (pp. 107-116), completând ulterior cu forme de scriere și materiale specifice ale surselor istorice feudale (pp. 116-133). Universitarul italian a avertizat că „nu trebuie să exagerăm în efortul de a învinge tăcerea izvoarelor prin construcții de ipoteze și analogii. Tăcerile trecutului trebuie acceptate și respectate. Oricum, materialul care s-a păstrat până în zilele noastre este suficient ca să ne umplem ziua de studiu” (p. 133). *Bibliografia* tematică comentată (pp. 134-146) completează informațiile capitolului. *Activitatea* istoricilor și rezultatele lor istoriografice sunt prezentate în cap. 4: lucrări de sinteză (pp. 147-159), abordări regionale și reinterpretări (pp. 159-164), evoluții culturale și transformări religioase (pp. 164-181). Un *index* (doar !) antroponimic permite o incompletă orientare în volum.

—► Roberto Bizzocchi, *Ghid pentru studiul istoriei moderne*, tradus de Radu Gâdei, Editura BIC ALL, București, 2007, 183 p.

Următorul volum al seriei, *Ghid pentru studiul istoriei moderne*, elaborat de Roberto Bizzocchi, tradus de Radu Gâdei, București, 2007, 183 p., apărut în ediție italiană în 2002, este structurat după același tipar al colecției tematice. În primul capitol, autorul a analizat *conceptele* de „istorie modernă / epocă